

Liliana Brožič

DOI: 10.2478/cmc-2023-0001

UVODNIK

VOJNA V UKRAJINI

Leto 2023 je za Sodobne vojaške izzive pomembno leto. Septembra 1999 je izšla prva številka takrat še Biltena Slovenske vojske. Navadno se prvo leto izhajanja začne šteti že s prvo številko. Zato bo 25. letnica izhajanja začela teči šele jeseni.

Iz nagovora takratnega prvega urednika izhaja, da je bilo publikaciji v zibelko položeno veliko motivacije, ustvarjalnega zagona in pričakovanj za prihodnost. Veliko želja in ambicij se je v naslednjih letih tudi uresničilo. Vsa prizadevanja Slovenske vojske, Ministrstva za obrambo in drugih vladnih resorjev Republike Slovenije so bila usmerjena v varno in stabilno prihodnost, ki bo hkrati prinesla tudi blaginjo za vse. Pridružitvev Evropski uniji in Zavezništvu je samo utrdila skupno vizijo o boljši prihodnosti. Še več, napredek na vseh področjih življenja je bil vedno bolj očiten in zdelo se je, da živimo v obljubljeni deželi. Vmes smo v slovenski družbi malo pozabili in opustili nekatere že preizkušene navade, znanja, postopke in poglede na področju vojaštva, varnosti in obrambe. Zdelo se je, da nevarnosti vojaških spopadov v bližini meja Evropske unije, ki bi vplivala tudi na našo varnost, v prihodnosti ne bo.

Člani prvega uredniškega odbora si pred 25 leti zagotovo niso predstavljali, da bodo prispevki v prvi številki v jubilejnem letu posredno ali neposredno povezani z vojno v Ukrajini. Žal je resničnost pogosto drugačna od naših idej in pričakovanj. Kljub nekaterim prizadevanjem mednarodne skupnosti spopadi med Ukrajino in Rusko federacijo še kar trajajo in za zdaj ne kaže, da bi se lahko v bližnji prihodnosti tudi končali.

Države članice Evropske unije podpiramo prizadevanja Ukrajine, da obrani svoje ozemlje, prebivalstvo, njihove domove in način življenja. Veliko pobud je bilo sprejeto v uniji v ta namen. Do zdaj niso bile tako uspešne, da bi lahko pričakovali konec vojne. Upamo, da bomo še naprej vztrajali pri iskanju novih rešitev tega

vprašanja na način, ki ne bo še dodatno zahteval žrtev in opustošenja domov. Pri tem pa se v uniji nismo predali malodušju in prepustili Ukrajine napadalcu, ki uporablja nasilje in želi spremeniti meje Evrope. Tak način uresničevanja nacionalnih interesov je nesprejemljiv za Evropo 21. stoletja in v podpori Ukrajini lahko prepoznamo odločenost, ki je niso zmogli voditelji držav pred več kot 80 leti, ko se je neka druga država lotila spreminjati mednarodne meje in tudi mednarodno (evropsko) ureditev.

Vojna v Ukrajini je obudila nekatere konvencionalne načine bojevanja ob uporabi nove, napredne tehnologije in vojaške zmogljivosti, za katere smo bili prepričani, da ne bodo več del sodobnih oboroženih konfliktov. Hkrati je prikazala veliko različnih civilnih in vojaških sredstev ter načinov za doseg različnih namenov obeh vpletenih strani.

V tej številki **Anže Rode**, **Lojze Pavič** in **Rok Ravnak** v prispevku *Vojaška obveščevalna dejavnost – pogled v prihodnost v luči vojne v Ukrajini* ugotavljajo, da je treba na podlagi izkušenj, pridobljenih na konkretnem primeru v Ukrajini, reorganizirati vojaško obveščevalno dejavnost. Pri tem ne gre za veliko spremembo v organizacijskem smislu. Predlagana sprememba avtorjev lahko prinese pomemben vsebinski napredek v delovanju vojaške, pa tudi civilne obveščevalne dejavnosti.

Vplivi oboroženih spopadov na okolje je samo eden izmed številnih izzivov, s katerimi se spopada Ukrajina. Kot pišeta **József Padányi** in **László Földi**, vojaški spopadi, vojne in oboroženi konflikti povzročajo številne žrtve, veliko materialno in gospodarsko škodo in opustošenje narave. Slednje se kaže v številnih spremembah, ki nastajajo v naravi in bivalnem okolju. Nekatere vplive in posledice bodo čutile mnoge mlajše generacije. V Ukrajini so se v zadnjem letu kot posledica vojne spremenile bivalne razmere za več mest, pokrajin in rek.

Kaj je tisto, kar vodi in motivira Rusko federacijo v konfliktu z njeno sosedo Ukrajino, je zanimalo **Marka Kogoja**. Pri svojem raziskovanju se je osredotočil na *strateško kulturo in delovanje Ruske federacije v rusko-ukrajinskem konfliktu*. Kot pravi, so zanj značilni teritorialni ekspanzionizem, nagnjenost k ofenzivnemu vojaškemu delovanju, obravnavanje uporabe vojaške sile kot primerne sredstva za doseg političnih ciljev, paranoidna zaznava ogroženosti – podoba oblegane utrdbe in nezaupanje do Zahoda, strah pred barvnimi revolucijami ter ideja o ruski veličini in sledenje položaju velike sile. O tem, kako se kažejo v praksi, pa več v prispevku.

Evropska energetska kriza je posledica rusko-ukrajinskega konflikta. Pa je res tako? **Tamás Kun** odstira nekatere vidike tega pojava v zadnjem letu na evropskih tleh v prispevku z naslovom *Socialni inženiring v evropski energetske krizi*. Na podlagi primerjalne analize ugotavlja, da pri tej krizi ne gre samo za energetska vprašanja. Tega spremljajo različni manipulacije, provokacije in zamegljevanje resničnih dogodkov ter dejstev v prid številnim, ki imajo od tega koristi. Resnica pa je še vedno nekje tam zunaj in predstavlja navdih vsem, ki so vedoželjni in kritično razmišljajo na podlagi dejstev.

Vojna v Ukrajini je spodbudila več vprašanj o zagotavljanju nacionalne in mednarodne varnosti ter nas na neki način vrača na izhodišče, ki smo ga v času varnostnega optimizma nekoliko zanemarili. To je, da so vojne posledica narave človeka, da se tudi narava vojne ne spreminja in da bodo vojne tudi v prihodnosti. Zato je površnost ali zanemarjanje prizadevanj za utrjevanje lastne in skupne obrambe neodgovorno ter škodljivo ali, kot je rekel Ben-Gurion po prvi obrambni vojni, s katero se je spoprijela samostojna židovska država: »Najnevarnejši sovražnik nacionalni varnosti je intelektualna inertnost tistih, ki so odgovorni za varnost.« V Sodobnih vojaških izzivih se bomo še naprej trudili zagotoviti prostor vsem, ki bodo iskali odgovore na vprašanja o varnosti, in bomo prispevali k utrjevanju slovenske varnostne, obrambne ter vojaške misli.